

KSUC-P-060

หัตถกรรมจักสานชาวผู้ไทบ้านหนองห้าง อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

มณฑนา ทองสุพล

สาขาวิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์และเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาหัตถกรรมจักสานชาวผู้ไทบ้านหนองห้าง อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านประโยชน์ใช้สอยและด้านความสวยงาม เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์ เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกต กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้นำหมู่บ้าน ผู้อาวุโส และช่างจักสาน รวมจำนวน 7 คน โดยเลือกแบบเจาะจงจากผู้ที่มีความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์มากที่สุด ผลการศึกษาพบว่า เครื่องจักสานสามารถแบ่งตามลักษณะการใช้งานออกเป็น 2 ประเภท คือ (1) ใช้ในชีวิตประจำวัน ประกอบด้วย 1) ใช้ในครัวเรือน ได้แก่ หวด (มวย) กระจิบข้าว กระจิงสายข้าวและกระจิงมัดข้าว กระจอนกรองน้ำปลาร้า 2) ใช้ในการเกษตร ได้แก่ กระจิง ตะกร้าทรงสูง กระจิง เพด ปลูกมิด (ปักปลา) 3) ใช้จับสัตว์และขังสัตว์ ได้แก่ ซ่อนดักปลา แงบดักกบ สุ่ม (2) ใช้ในพิธีกรรมหรือบุญประเพณี ได้แก่ กระจิงหรือขันกระจิง ด้านประโยชน์ใช้สอย หัตถกรรมจักสานของบ้านหนองห้างเน้นประโยชน์ใช้สอยเป็นหลัก ไม่มีลวดลายซับซ้อนละเอียดมากนัก เน้นการใช้วัสดุธรรมชาติและไม่ย้อมสีใดๆ มีขนาดการใช้งานที่เหมาะสมกับการใช้งานแต่ละประเภท ด้านความสวยงาม มีความงามตามแบบท้องถิ่น คือไม่ละเอียดวิจิตรบรรจงแบบสกุลช่างชั้นสูง รูปแบบแต่ละชิ้นยังไม่มีมีการประยุกต์ให้ต่างไปจากแบบเดิมมากนักจึงทำให้คุณค่าในความงามของหัตถกรรมยังคงอยู่

คำสำคัญ: หัตถกรรม เครื่องจักสาน ชนเผ่าผู้ไท